

اهمیت تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی در گسترش کشاورزی دشت ارزوئیه^(۱)

سیامک زند رضوی * رویا اخلاص پور **

مقدمه

دشت ارزوئیه اکنون به لحاظ تقسیمات کشاورزی یکی از بخشهای سه گانه شهرستان بافت است (آمار نامه استان، ۱۳۷۲: ۴) در حدود ۱۰۰ سال پیش این منطقه به عنوان یکی از مناطق مستعد و حاصلخیز کشاورزی استان مطرح بوده است (وزیری: ۱۳۵۳) به مدت ۵۰ سال به دلیل خشک شدن قنوت، اصلی ترین منابع آب منطقه، کشاورزی آن دچار رکود شد.

در طول پانزده سال اخیر با حفر چاههای عمیق و احیاء قنوت و واگذاری اراضی به کشاورزان بی زمین و یا کم زمین شهرستان بافت کشاورزی این منطقه، گسترش چشمگیری یافته است. بطوری که امروزه عمده ترین تولید کننده گندم برای بازار (۹۹٪ گندم دشت به سیلو تحویل می شود) و اولین تولید کننده ذرت و پنبه در سطح استان است و تنها در فاصله سالهای ۷۳-۷۲ و ۷۴-۷۳ سطح زیر کشت گندم بیش از ۵۰ درصد جو ۷۰ درصد، پنبه ۲۰۰ درصد و ذرت ۱۰۰ درصد افزایش داشته است.

دشت ارزوئیه با ۱/۴ درصد بهره برداران دارای زمین آبی ۴/۴ درصد اراضی آبی استان را داراست بطوری که میانگین زمین آبی بهره برداران دشت ارزوئیه، تقریباً سه برابر میانگین زمین بهره برداران استان کرمان است (استان ۴/۴ هکتار و ارزوئیه ۱۲ هکتار) (مرکز آمار ایران: ۱۳۷۰) در طول این سالها منبع اصلی تأمین نقدینگی کشاورزان، بانک کشاورزی بوده است بطوری که

۱- این پژوهش با استفاده از اعتبارات اداره کل بررسی های اقتصادی و برنامه ریز بانک کشاورزی انجام شده است.

* هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان

** دانشجوی کارشناسی ارشد اقتصاد کشاورزی دانشگاه تهران

تنها ۱۸ درصد کشاورزان ، آن هم در دو ساله اخیر با گسترش پنبه و ذرت به منابع اعتبار غیر رسمی که شامل سلف خران محصولات کشاورزی است روی آورده‌اند .

به دلیل اهمیت این یگانه منبع مالی ضرورت داشت که اهمیت اعتبارات توزیعی در گسترش کشاورزی دشت ارزونیه مورد ارزیابی قرار گیرد و این مطالعه در برگیرنده نتایج آن است .

چارچوب نظری

مطالعات مربوط به اعتبارات کشاورزی را می‌توان به دو گروه اصلی تقسیم کرد . نخست مطالعاتی که مسائل درونی بانک و مشکلات بازگشت سرمایه بانک را مد نظر می‌دهند (Barry , ۱۹۸) (صدر ، ۱۳۷۲)

- دوم مطالعاتی که تأثیر اعتبارات کشاورزی را در سطح مزرعه (Farm - Level) مورد توجه قرار داده‌اند .

برای ارزیابی منابع اعتباری و پروژه‌های اعتبار ، معیارهای مختلف و روشهای گوناگونی وجود دارد . این معیارها عبارتند از ، هزینه‌های پرداخت وام ، میزان پوشش دهی کشاورزان ، اثر وام بر روی فعالیت های مزرعه ، افزایش محصول ، عملکرد ، سطح زیر کشت ، خرید نهاده‌های جدید ، تعداد و میزان و انواع وامها ، درآمد مزرعه و دریافتی خالص (Pischke , 1980) روشهای مختلفی نیز در ارزیابی اعتبارات وجود دارند ، برخی به مطالعه دو گروه دریافت کننده وام و کسانی که وامها را دریافت نکرده‌اند می‌پردازند و با مقایسه این دو گروه اثرات اعتبارات را مورد بررسی قرار می‌دهند. (Grant , 1977) (Taylor , 1986) (Feder , 1990)

روش دیگر ، ارزیابی دوره قبل از وام و بعد از وام است . که تغییرات را به مسئله اعتبار ربط می‌دهند (Begashaw , 1983) برخی نیز با تأکید بر روی تفکیک انواع سرمایه (متغیر « در یک دوره یک ساله » و ثابت) . بهره‌وری نهائی سرمایه را در واحد بهره‌برداری تعیین می‌کند و سپس مشخص می‌کند که کدام گروه از کشاورزان بر اساس اندازه مزرعه از بهره‌وری نهایی «سرمایه» بالاتری برخوردارند (Carter , 1990) اغلب این محققان برای بررسی و ارزیابی اعتبارات از مدل کاب - داگلاس برای تخمین تابع تولید استفاده کرده‌اند.

(Garner, 1990) (Taylor, 1986) (Bogasaw, 1983) مطالعات مربوط به ایران در ۲ گروه طبقه‌بندی می‌شوند. گروه اول که به بررسی نحوه توزیع اعتبارات پرداخته‌اند و عوامل مؤثر در توزیع اعتبارات را مشخص کرده‌اند. این عوامل عبارتند از وسعت واحد زراعی و فاصله شعب بانک از مناطق روستایی (نجفی، ۱۳۷۲) (شادی طلب، ۱۳۷۲)

گروه دوم مطالعاتی که به بررسی اثر اعتبارات در افزایش تولید و درآمد پرداخته‌اند (کوهپایی، ۱۳۷۲) (اندیلی، ۱۳۷۴) نکته فراموش شده در پژوهشهای مذکور این است که ویژگی بهره‌برداری کشاورزی تنها وسعت زمین نیست، یک بهره‌برداری علاوه بر مساحت آن، ترکیب خاصی از تکنولوژی، نوع خاصی از مدیریت الگوی کشت و استفاده معینی از نیروی کار است (زندرضوی، ۱۳۷۳) که به بعضی از این متغیرها در پژوهش ساراپ از هند شده است. (Sarap ۱۹۸۷) در مطالعات حاضر، مفهومی به عنوان نظام بهره‌برداری تعریف می‌شود که در قالب آن نحوه تصرف، نحوه مدیریت و چگونگی استفاده از نیروی کار مشخص می‌گردد.

پس از انجام پژوهش در منطقه مشخص شد که واحدهای بهره‌برداری تنها در نحوه تصرف واحد زراعی با یکدیگر تفاوت معنی دار دارند، یعنی بر اساس این طبقه‌بندی است که نحوه استفاده از نیروی کار، وسعت مزرعه، هزینه‌های کاشت و سواد کشاورز با یکدیگر تفاوت معنی دار پیدا می‌کند و خوشبختانه بر اساس همین ویژگی نیز اعتبارات بانکی تخصیص می‌یابند. بر این اساس چهار گروه بهره‌برداری طبقه‌بندی شده‌اند.

۱- بهره‌برداریهای واگذاری قبل از انقلاب معروف به اصلاحاتی

۲- بهره‌برداری ملکی معروف به ارثی - خریداری

۳- بهره‌برداریهای واگذاری بعد از انقلاب معروف به هیئتی

۴- بهره‌برداران اجاره کار

اهدافی که در این پژوهش مورد تأکید قرار گرفتند عبارتند از:

۱- چه بخشی از سرمایه‌گذارها در تأسیسات و ماشین‌آلات در واحد مزرعه از طریق اعتبارات

بانکی تأمین شده است.

- ۲- آیا اعتبارات بصورت یکنواخت کشاورزان را تحت پوشش قرار داده است و یا عوامل مانند وسعت زمین ، سواد نوع بهره‌برداری ، فاصله از شعبه مرکزی توزیع را جهت دار نموده است .
- ۳- با توجه به حجم عمده اعتبارات کوتاه مدت زراعی در منطقه ، بهره‌وری نهایی سرمایه جاری زراعی در این واحدها چگونه است بر اساس این اهداف فرضیات زیر ساخته شدند .
- ۱- با توجه به گسترش چشمگیر کشاورزی در دشت ارزوئیه و حضور بانک کشاورزی به عنوان مهمترین تأمین کننده سرمایه مورد نیاز، بخش اصلی سرمایه گذارینها در منطقه با استفاده از اعتبارات بانکی انجام شده است .
- ۲- بهره‌بردارانی که دارای زمین بیشتر و سواد بیشتر بوده‌اند وامهای بیشتری دریافت کرده‌اند .
- ۳- نوع بهره‌برداری در پرداخت وام تأثیر دارد .
- ۴- فاصله کمتر مزرعه از شعبه ارزوئیه به معنای افزایش دسترس به اعتبارات بیشتر است .
- ۵- به دلیل استفاده از نهاده‌های مدرن و افزایش قیمت این نهاده‌ها نیاز به سرمایه در واحدهای بهره‌برداری بالاست و کمبود نقدینگی محسوس می‌باشد بنابراین بهره‌وری نهایی سرمایه جاری نیز بالاست و نیاز به افزایش سرمایه جاری در واحد زراعی را الزامی می‌سازد.
- برای اثبات فرضیه‌های ۱ تا ۴ از آزمون‌های آماری همبستگی ، همبستگی جزئی ، آزمون X_2 ، ANOVA و برای اثبات فرض پنجم از یک تابع تولید مدل کاب داگلاس استفاده کردیم .
- نتایج نشان می‌دهد که بانک کشاورزی در تأمین منابع آبی در کل واحدهای بهره‌برداری نقش بسیار فعالی داشته است اما سرمایه‌گذاری در موارد تسطیح ، کانال کشی ، ماشین آلات و تأسیسات مزرعه در اساس بسیار کم انجام شده و در موارد انجام شده ، درصد قابل توجهی از سرمایه گذارینها اتکا به منابع بانک کشاورزی بوده است .
- توزیع وامهای بانک کشاورزی به متغیرهای مساحت مزرعه ، سواد بهره‌بردار ، نوع بهره‌برداری ارتباطی ندارد و تنها فاصله شعبه ارزوئیه (تنها شعبه موجود در منطقه در زمان مطالعه زمستان ۷۳) از واحدهای بهره‌برداری تا حدی بر میزان و تعداد وام تأثیر می‌گذارد و کسانی که در نزدیکی شعبه ارزوئیه قرار دارند به وامهای بیشتری دسترسی دارند .
- تابع تولید محاسبه شده نشان می‌دهد که کشش سرمایه و بازدهی نهایی سرمایه در مقایسه با سایر

نهاده بسیار ناچیز است. و فقط در یکی از نظامهای بهره‌برداری (ارشی - خریداری) تفاوت معنی داری با سایر گروهها دارد.

روش پژوهش

جمع آوری اطلاعات در این پژوهش به دو روش می‌باشد:

- ۱- از منبع بانک کشاورزی و با استفاده از اسناد موجود در بانک
 - ۲- مصاحبه همراه با تکمیل پرسشنامه با افرادی که بعنوان نمونه مورد مطالعه انتخاب شدند.
- یکی از مهمترین فعالیتهای هر پژوهش علمی انجام نمونه‌گیری است، بطوری که به استناد نمونه‌های مورد مطالعه بتوان استنتاجهایی برای کل جامعه آماری بدست آورد، انجام این امر شرط معرف بودن نمونه را ضروری می‌سازد. برای انتخاب نمونه معرف باید که همه اعضای جامعه آماری شانس مساوی یا معینی برای شرکت در نمونه را دارا باشند. تحقق بخشیدن به این امر زمانی میسر است که چارچوب آماری نسبتاً کاملی از جامعه آماری موجود باشد:
- چارچوب آماری مورد نظر در این مطالعه فهرست مشتریان بانک کشاورزی ارزونیه است و دلایل انتخاب نیز از این قرار است:

- ۱- تعداد بهره‌برداران دشت ارزونیه در سرشماری کشاورزی ۱۳۶۷، ۲۱۳۹ بوده است و تعداد مشتریان بانک ۲۶۷۱ نفر.
 - ۲- مطالعه اکتشافی در منطقه نشان می‌داد که تمام بهره‌برداران به بانک کشاورزی رقت و آمد داشته‌اند و انواع وامهای موجود در بانک اعم از کشاورزی، سیل زدگی و ... استفاده کرده‌اند.
 - ۳- بخش بزرگی از بهره‌برداران منطقه از وامهای تبصره‌ها برای راه‌اندازی واحد بهره‌برداری در زمینه تجهیز منابع استفاده کرده‌اند که اینگونه تسهیلات را در منطقه تنها بانک کشاورزی ارائه می‌دهد. برای انجام نمونه‌گیری، ابتدا سه شاخص. میزان وام دریافتی، تعداد وام دریافتی، دوره زمانی که فرد مشتری بانک بوده است انتخاب شد و برای اینکه از این سه متغیر شاخص مشترک ساخته شود از نمره‌های تراز شده استفاده شد.
- مهمترین نتیجه این مشترک این شاخص است که جامعه آماری فاقد یک توزیع نرمال است که در

انتخاب روش نمونه‌گیری اهمیت دارد. بنابراین در مرحله اول نمونه‌گیری طبقه‌بندی شده و سپس از روش تصادفی ساده در مرحله دوم استفاده شده از آنجا که عملاً تعداد قابل توجهی از وام‌گیرندگان که در نمونه قرار داشتند صرفاً وام‌سیل زدگی و تلفات دام دریافت کرده بودند وام‌آنها مورد توجه قرار نگرفته. اما واحد بهره‌برداری کشاورزی آنان بعنوان واحدهایی که بدون دریافت وام فعالیت می‌کنند، گروه مقایسه مناسبی را فراهم آورد، ضمیمه (۱) و در نهایت پژوهش با ۱۰۳ نمونه به انجام رسید.

یافته‌ها.

شعبه ارزوئیه یکی از ۲۳ شعبه استان کرمان است، بطوریکه متوسط ۵٪ از کل اعتبارات بانک استان توسط این شعبه پرداخت می‌شود و این در حالی است که در ۳ سال گذشته نسبت وام‌های بلند مدت و متوسط‌المدت که برای سرمایه‌گذاری در واحد بهره‌برداری پرداخت می‌شود کمتر از ۳٪ کل وام‌های متوسط‌المدت در استان است و هیچگونه وام بلند مدت در این سه سال پرداخت ننموده است.

اما این شعبه در پرداخت اعتبارات به تفکیک مصادف در بخش زراعت و خدمات کشاورزی (جاری و سرمایه‌ای) مهمترین شعبه پرداخت کننده در استان بوده است (۲۷/۵٪ و ۴۵٪ از وام‌های جاری در بخش زراعت و خدمات کشاورزی) و اما برای سایر مصادف مانند خرید تراکتور و سایر ماشین‌آلات، ایجاد نهر و کانال در مقایسه با کل استان اعتبارات ناچیزی پرداخت شده است.

ضمیمه (۲)

در زمینه حفر و تجهیز منابع آبی بانک مهمترین تأمین کننده سرمایه مورد نیاز بوده است. همه افرادی که در نمونه مورد مطالعه صاحب ماشین‌آلات و تأسیساتی از قبیل موتورخانه و انبار بوده‌اند تقریباً بین ۱۸٪ - ۳۰٪ از سرمایه مورد نیاز را از طریق بانک کشاورزی تهیه کرده‌اند.

جدول شماره ۱- توزیع فراوانی واحدهای بهره‌برداران بر حسب انواع سرمایه‌گذاری و منابع تأمین نیازهای

مالی آنها

کل	بانک و سرمایه بانکی		بانک و سرمایه شخصی		سرمایه شخصی		بانک کشاورزی		منابع مالی فعالیت		
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
	۱۰۰	۸۷	۱	۱	۲	۲	۳۹	۳۴	۵۸	۵۰	حفر و تجهیز چاه عمیق
	۱۰۰	۸	-	-	-	-	۱۳	۱	۸۷	۷	قنات
	۱۰۰	۱۲	-	-	-	-	-	-	۱۰۰	۱۲	تسطیح
	۱۰۰	۱۸	-	-	-	-	۲۸	۵	۷۲	۱۳	کانال سیمانی
	۱۰۰	۲۲	-	-	۱۰۰	۲۲	-	-	-	-	ماشین آلات
	۱۰۰	۲۲	-	-	۱۰۰	۲۲	-	-	-	-	انبار و موتورخانه

ارتباط نظامهای بهره‌برداری و تسهیلات اعطایی

منابع آبی - ۷۷٪ نظامهای بهره‌برداری واگذاری با استفاده از تسهیلات بانک حفر و تجهیز شده است که عمده آنها با استفاده از تبصره‌های بودجه بوده است .
در حالی که در نظام بهره‌برداری (خریداری - ارثی) تنها ۳۱ درصد از این تسهیلات استفاده کرده اند .

بین نظامهای بهره‌برداری مختلف از لحاظ تعداد وامهای بلند مدت هیچگونه تفاوت معنی داری ملاحظه نشد . چنانچه قبلاً نشان داده شد بانک کشاورزی شعبه ارزونیه مهمترین پرداخت کننده وامهای کوتاه مدت بخش زراعت در استان است به این دلیل توزیع این نوع وام به عنوان شاخصی قابل توجه در جایگاه بانک کشاورزی در رونق بخش کشاورزی منطقه مورد استفاده قرار گرفت .
توزیع این گونه وامها به لحاظ شاخصهای زیر معنی دار نبوده است .

۱ - انواع نظام بهره‌برداری

۲- اندازه مزرعه

۳- سواد بهره‌برداران

در مقابل توزیع اینگونه وامها و تعداد آنها بر اساس فاصله مزرعه از بانک کشاورزی شعبه شاهماران معنی دار بوده است به این معنا که هر چه فاصله افزایش یافته است از تعداد وامها و مقدار وام کاسته شده است.

امروزه پرداخت وامهای کوتاه مدت در بخش زراعت اهمیت اساسی یافته است که علت عمده آن افزایش قیمت نهاده‌ها و کاهش نسبی میزان نقدینگی بهره‌برداران است.

برای ارزیابی وامهای کوتاه مدت زراعی ابتدا از همبستگی بین عملکرد محصولات گندم، پنبه، ذرت و وام دریافتی برای هزینه‌های جاری آزمون شد نتایج بدست آمده نشان داد که هیچ رابطه‌ای بین عملکرد محصولات و دریافت وام وجود ندارد.

تقریباً ۵۰٪ کشاورزان مورد مطالعه در نمونه (۴۵ نفر) وامهای کوتاه مدت زراعی را در سال ۷۳-۷۲ دریافت کرده بودند. تنها ۱۵ نفر از این افراد در پاسخ به سوال (در صورت عدم دریافت وامهای کوتاه مدت زراعی چه می‌کردید) اعلام کردند که سطح زیر کشت خود را کاهش می‌دادند و بقیه اظهار داشتند که همین مقدار زمین را با استفاده از سرمایه خود کشت می‌نمودند. برای ارزیابی دقیق عملکرد وامهای کوتاه مدت زراعی، کار پژوهش را به روش دیگری پیگیری کردیم.

در متون اقتصادی، هزینه جاری سالانه در واحد زراعی تحت عنوان ExAnte Capital یاد می‌شود وامهای کوتاه مدت برای تأمین کمبود این نوع سرمایه در واحدهای بهره‌برداری بایستی مورد استفاده قرار گیرند. برای سنجش اهمیت پرداخت و ضرورت این نوع وامها و به بررسی بهره‌وری سرمایه جاری در واحد زراعی پرداختیم چارچوب تئوریکی که در این مطالعه از آن استفاده شده است و ما در این پژوهش به آن استناد می‌کنیم از تابع کاب داگلاس است.

تابع تولید رابطه‌ای است ریاضی که حداکثر مقادیر بالقوه ستانده را به مقادیر نهاده‌های مورد استفاده مربوط می‌سازد $q = F(x_1, \dots, x_n, z_1, \dots, z_n)$ تابع تولید کاب - داگلاس به لحاظ ویژگیهایی که دارد عمدتاً در برآوردهای تجربی مورد استفاده قرار گرفته است از جمله خصوصیات بارز این تابع آن است که بسادگی با روش حداقل مربعات معمولی OLS برآورد می‌شود از سوی

دیگر ضریبهای بدست آمده در این تابع نشان دهنده ضریبهای کشش نهاد است و دیگر آنکه کشش نهاده‌ها در طول این که دوره ثابت است .

$$Q = AF^\alpha L^\beta H^\gamma$$

نهاده‌های اصلی تولید که در این تابع مورد استفاده قرار گرفته‌اند عبارتند از زمین H ، سرمایه F و

نسبت نیروی کار به زمین L

متغیر نیروی کار به زمین L

متغیر نیروی کار به زمین L نشان می‌دهد هر هکتار زمین به چند نیروی کار تخصیص داده شده

است . استفاده از نسبت نیروی کار به زمین به جای نیروی کار ، برای از بین بردن همخطی بوده است چون عملاً بین مقدار زمین و نیروی کار نوعی رابطه نسبی در این منطقه وجود دارد .

H = مساحت مزرعه هر بهره‌بردار

F = هزینه‌های نقدی پرداخت شده برای آماده سازی زمین ، بذر کود ، سم و اجاره ماشین آلات

برای کاشت (به استثناء نیروی کار)

L = نیروی کار محاسبه شده برای هر واحد زراعی ، شامل نیروی کار خانوار و نیروی کار سهم بر

(نیروی کار دائمی) می‌باشد که به مقدار زمین تقسیم شده است . از آنجائی که ۹۵٪ زارعین مورد مطالعه بخش اصلی زمینشان را به کشت گندم اختصاص داده‌اند تابع تولید برای این محصول محاسبه شده است .

ابتدا با استفاده از ضرایب همبستگی جزئی ضرایب همبستگی چندگانه برای مشکل همخطی

محاسبه گردیدند نتایج این محاسبه در زیر نشان داده شده است .

$$HF.L = -0/113 \quad FL.H = -0/277 \quad LH.F = -0/245$$

$$\ln Q = 4/09 + 0/81 L_n H + 0/13 L_n F + 0/50 L_n L$$

$$R^2 = 0/86 \quad (0/09) \quad (0/28) \quad (0/07) \quad (3/46)$$

متغیرهای F, Q بر اساس قیمت‌های متوسط نمونه به واحدهای پولی تبدیل شده‌اند با این تبدیل

بهره‌وری نهایی سرمایه عبارت خواهد بود از افزایش خالص درآمد در اثر کاربرد یک ریال اضافی سرمایه F.

همانطور که تابع نشان می‌دهد کشش سرمایه در مقایسه با سایر نهاده‌ها ناچیز است و براساس تئوری MPF بازده نهایی آن محاسبه شده .

$$MPF = \partial Q / \partial F = (\partial \ln Q / \partial \ln F) Q/F = B_x Q_1 / F$$

این بازده نهایی با استفاده از تکنیک آنالیز واریانس در واحدهای مختلف بهره‌برداری مورد مقایسه قرار گرفت .

نتایج نشان می‌دهد در کل واحدها متوسط بازده نهایی سرمایه بسیار ناچیز است و تنها گروه ۳ (نظام بهره‌برداری ارثی - خریداری) تفاوتی معنی داری با سایر گروه‌ها دارد . (متوسط بازده نهایی ۰/۳۵).

همه این موارد بیانگر آن است که همچنان افزایش محصول حاصل افزایش سطح زیر کشت می‌باشد . و اهمیت نهاده‌های دیگر ناچیز است . می‌توان نتیجه گرفت و با الگوی کشت فعلی بویژه عملکرد فعلی محصول اصلی منطقه ، گندم ، افزایش سرمایه نقدی جاری در واحد سطح افزایش درآمد را به دنبال نخواهد داشت. در واقع برای افزایش درآمد و بهبود وضعیت تولید باید به راههای دیگری نیز در کنار تأمین اعتبارات برای هزینه‌های جاری تولید اندیشید .

نتیجه‌گیری

نتایج مطالعه نشان می‌دهد که بانک کشاورزی در زمینه تجهیز زیر ساختهای اساسی می‌تواند نقش فعالتری را بعهده داشته باشد و لازم است که منابع داخلی بانک به سمت فراهم آوردن منابع مالی مورد نیاز برای ایجاد مؤسسات خدمات کشاورزی در زمینه ترویج و ماشین آلات و ایجاد صنایع جنبی جهت داده شود . همچنین بایستی با مطالعه دقیق‌تر تغییر الگوی کشت را بررسی کرده تا سرمایه که نهاده‌ای کمیاب است در کشت محصولی بکار برده شود که بالاترین بازده درآمدی را داشته باشد .

بایستی به ویژگیهای آن نظام بهره‌برداری که بالاترین بازده نهایی سرمایه را داشته است توجه کرد که در این پژوهش تحت عنوان نظام بهره‌برداری خریداری ملکی معرفی شده است ، تفاوت این گروه با سایر بهره‌برداران در سواد بیشتر بهره‌بردار ، تعداد قطعات کمتر ، پایین بودن متوسط هزینه کاشت در واحد سطح است . و آن ویژگی اجتماعی که این گروه برای برپا کردن مزرعه نه از امکانات

واگذاری ، بلکه عموماً بر اساس نوعی اندیشه تصمیم و نقشه از قبل طراحی شده ، از امکانات شخصی استفاده کرده‌اند و یا اینکه نسل دوم کشاورزان با سابقه منطقه‌اند . این گروه نهاده‌ها را در مقیاسی مناسب تر بکار می‌برند .

پیشنهاد عملی در رابطه با نظامهای بهره‌برداری می‌تواند بدینگونه باشد که با آموزشهای مناسب سایر بهره‌بردارها را در جهت کاهش تعداد قطعات و استفاده بهینه از نهاده‌ها تشویق و ترویج نمود . برای استفاده صحیح از منابع مالی در جهت بهبود تولید ، همکاری نهادهای ترویجی و تحقیقاتی وزارت کشاورزی با بانک ضروری است و این همکاری می‌تواند از طریق نهاد تحقیقاتی بانک انجام پذیرد زیرا مشکلات و مسائل بانک در ارتباط با کشاورزان صرفاً مربوط به شیوه توزیع اعتبارات توسط بانک نیست . بلکه می‌تواند در عین توزیع عادلانه اعتبارات بهره‌وری از سرمایه مناسب نباشد .

فهرست منابع

- زند رضوی ، سیامک . ۱۳۷۳ . ارتباط متقابل نظام‌های بهره‌برداری و جایگاه تعاونی‌های تولید روستایی در حمایت از بهره‌بردارهای دهقانی (مطالعه موردی دشت ارزوئیه) فصلنامه تعاون ، شماره ۱ صفحه ۷۵ - ۹۳
- شادی طلب ژاله . ۱۳۷۲ تعدیل ساختار اقتصادی و سیاست‌های اعتباری بخش کشاورزی ویژه‌نامه سمینار آزاد سازی توسعه کشاورزی ، فصلنامه پژوهشی مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی صفحه ۱۴۷ .
- صدر ، کاظم ، محمد فرزین و بهرخ انصاری ، ۱۳۷۲ مقایسه هزینه و درآمد بانک کشاورزی در توزیع اعتبارات ، خلاصه مقالات دومین سمپوزیوم سیاست کشاورزی ایران ، شیراز ، دانشگاه شیراز ، ص ۳۶ - ۳۸
- کوهپاهی ، مجید . ۱۳۷۲ بررسی اثرات تسهیلات پرداختی بانک کشاورزی به واحدهای تولید سنتی و صنعتی «مطالعه موردی» مجموعه مقالات دومین سمپوزیوم سیاست کشاورزی ایران ، شیراز ، دانشگاه شیراز .
- نجفی ، بهاء‌الدین ۱۳۷۱ . بررسی اثرات اعطای اعتبارات کشاورزی در استان فارس ، کمیسیون پژوهشی دانشگاه شیراز ، شیراز مرکز نشر دانشگاه .
- وزیر کرمانی احمد علی خان ۱۳۵۳ جغرافیای کرمان به کوشش دکتر باستانی پاریزی ، تهران ابن سینا

- Barry, Peter J. and Paul N. Ellinger, 1989. Credit Scoring, Loan pricing, and farm Business performance *Western Journal of Agricultural Economics*, 14 (1) : 45-55.
- Begashaw, Grima. 1983 "Evaluation of a supervised Credit program in Jamaica" *social and Economic studies*, volume 32, Number 1, March 1983.
- Carter, R. Michael and Keith D. Wiebe 1990. "Access to capital and its Impact on Agrarian Structure and productivity in Kenya" *Amer. Jo. Agr Eco*
- Feder, Gerson, Lauren J. Lav, Justin Y. Lin and Xiaopeng Luo. 1990. "The Relationship between credit and productivity in Chinese Agriculture: A Microeconomic Model of Disequilibrium" *American Agricultural Economics*, V.N.
- Pischke, D. von and Dale W. Adames. 1980. "Fungibility and the Design and Evaluation of Agricultural Credit projects" *Amer Jo. Agr. Eco*.
- Sarap, Kailas, 1987. "Transactions in Rural Credit Markets in western Orissa, India." *The Journal of peasant studies* Vol 15, No 1.
- Scobie M. and Franklin L. 1977. "The Impact of supervised credit programs on technological change in Developing Agriculture" *The Australian Journal of Agricultural Economics*, vol 21, No.1

جدول - میزان اعتبارات دریافتی بر حسب مصارف کشاورزی و به تفکیک سرمایه‌های جاری شبه ارزی با کل استان (مبلغ به ریال) ۱۳۷۳

مصارف وام	زراعت		بهداری		خدمات کشاورزی		صنایع وابسته به کشاورزی		استقاهای تکثیر پسر و نهنال	
	سرمایه‌ای	جاری	سرمایه‌ای	جاری	سرمایه‌ای	جاری	سرمایه‌ای	جاری	سرمایه‌ای	جاری
ارزوبه	۲۰۵۲۷۰۰۰۰۰	۲۸۵۰۰۰۰۰	۴۹۸۰۰۰۰۰	-	۱۰۲۵۰۰۰۰۰	۲۳۱۷۰۰۰۰۰	-	-	-	-
استان	۲۴۲۶۰۷۶۹۶	۴۱۲۲۹۴۷۱۷۰	۱۵۱۸۶۰۴۱۰۰	۱۰۰۱۶۹۲۶۶۸۴	۲۲۷۶۵۰۰۰۰	۷۷۷۰۲۰۰۰۰۰	۲۸۶۰۰۰۰۰۰	۵۳۷۶۲۰۸۹۷۵	-	-
نسبت به کل استان درصد	۲۷/۶	۰/۹	۴/۲	۰	۴۵	۲۹/۸	۰	۰	-	-

جدول - میزان اعتبارات دریافتی بر حسب مصارف کشاورزی و به تفکیک سرمایه‌های جاری مقایسه شبه ارزی به کل استان (مبلغ به ریال) ۱۳۷۲

مصارف وام	زراعت		بهداری		خدمات کشاورزی		صنایع وابسته به کشاورزی		استقاهای تکثیر پسر و نهنال	
	سرمایه‌ای	جاری	سرمایه‌ای	جاری	سرمایه‌ای	جاری	سرمایه‌ای	جاری	سرمایه‌ای	جاری
ارزوبه	۱۵۸۴۰۰۰۰۰۰	۲۸۴۰۰۰۰۰۰۰	۲۷۰۰۰۰۰۰۰	-	-	-	-	-	-	-
استان	۴۱۱۹۰۰۰۰۰۰	۷۵۴۲۰۰۰۰۰۰	۱۱۱۸۶۰۰۰۰۰۰	۱۳۶۹۶۰۰۰۰۰۰	۲۰۹۰۰۰۰۰۰۰	۷۰۵۰۰۰۰۰۰۰	۱۷۰۰۰۰۰۰۰	۱۴۳۱۰۰۰۰۰۰۰	-	-
نسبت به کل استان درصد	۲۸/۵	۱۵/۱	۰/۲	۰	۰	۰	۰	۰	-	-

مبلغ (ریال) **جدول - میزان اعتبارات دریافتی بر حسب مصارف ، مقایسه شعبه ارزونیه با کل استان سال ۱۳۷۲**

زده گنی و اصلاح اراضی	ایجاد بهر و اتصال		خرمن کوب		خرید بنجر		خرید کسپان		هزینه آبیاری قطره‌ای و بارانی		سایر ماشین آلات		خرید تراکتور		
	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۹	۲۱		ارزونیه
-	-	۱۰۰۸	-	۶	-	۳۵	۱	۲	-	۹۷۲	۲۹۱			استان	
-	-	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰/۷	۱	۶/۸	۷/۲		نسبت به کل استان (درصد)

مبلغ (ریال) **جدول - میزان اعتبارات دریافتی بر حسب مصارف ، مقایسه شعبه ارزونیه با کل استان سال ۱۳۷۱**

زده گنی و اصلاح اراضی	ایجاد بهر و اتصال		خرمن کوب		خرید بنجر		خرید کسپان		هزینه آبیاری قطره‌ای و بارانی		سایر ماشین آلات		خرید تراکتور		
	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	
-	-	-	-	-	-	-	۱	-	-	-	۲۲	۲۶		ارزونیه	
-	-	۲۱۶	-	۷	-	۶۱	۱۳	-	-	۱۴۰۸	۳۲۶			استان	
-	-	۰	۰	۰	۰	۰	۶/۶	۷/۷	-	۲	۳	۵	۸		نسبت به کل استان (درصد)

جدول - تطبیق بندس و امضا بر اساس بازپرداخت ، مقایسه شعبه ارزیابی با

کل استان سال ۱۳۷۲

کوتاه مدت	متوسط المدت	بلند مدت			
مبلغ (ریال)	تعداد	مبلغ (ریال)	تعداد	مبلغ (ریال)	تعداد
۶۱۹		۲۰۲	--	--	ارزویی
۱۱۴۴۴		۴۲۴۴		۴۳	استان
٪۹/۵	٪۵/۴	٪۳/۱	٪۳/۸	۰	نسبت

جدول - مقایسه میزان کل اعتبارات پرداختی شعبه ارزیابی بانك

كشاورزس نسبت به كل استان در سالهای ۷۱ ، ۷۲ ، ۷۳

۷۱	۷۲	۷۳			
مبلغ (ریال)	تعداد	مبلغ (ریال)	تعداد	مبلغ (ریال)	تعداد
۸۷۹		۷۱۴۶		۷۸۶	ارزویی
۱۸۸۷۷		۷۷۸۴۱		۱۶۶۱۱	استان
٪۲/۷	٪۴/۴	٪۵/۳	٪۷/۷	٪۴/۷	٪۴/۷
					نسبت

منبع : مدیریت شعب بانک کشاورزی استان کرمان

جدول - تطبیق بندس و امضا بر اساس زمان بازپرداخت ، مقایسه شعبه ارزیابی با

کل استان سال ۱۳۷۱

کوتاه مدت	متوسط المدت	بلند مدت			
مبلغ (ریال)	تعداد	مبلغ (ریال)	تعداد	مبلغ (ریال)	تعداد
۴۲۸		۱۳۷	--	--	ارزویی
۶۱۸۵		۴۹۵۶		۴۸	استان
٪۵/۷	٪۶/۴	٪۲/۶	٪۲/۸	۰	نسبت

جدول - تطبیق بندس و امضا بر اساس زمان بازپرداخت ، مقایسه شعبه ارزیابی با

کل استان سال ۱۳۷۳

کوتاه مدت	متوسط المدت	بلند مدت			
مبلغ (ریال)	تعداد	مبلغ (ریال)	تعداد	مبلغ (ریال)	تعداد
۷۰۴		۸۲	--	--	ارزویی
۱۳۶۹۸		۴۹۱۰		۳	استان
٪۷	٪۵/۱	٪۱/۳	٪۲/۸	--	نسبت